

Kompressionsstrømper og arbejdsgange Instruks	
Formål	Korrekt anvendelse af kompressionsstrømper.
Borgermålgruppe	Borgere i kommunal hjemmesygepleje, kommunale sygeplejeklinikker, på plejecentre og botilbud i specialområdet, der har behov for kompressions behandling af ødem i underekstremiteter med kompressionsstrømper.
Definition af begreber	<p>Kompressionsbehandling har til formål at reducere eller kontrollere den venøse reflux og det perifere ødem via anvendelse af kompressionsbandager eller kompressionsstrømper.</p> <p>Det anbefales, at der behandles med kompressionsbandager til ødemet er reduceret til et stabilt niveau. Herefter anvendes der kompressionsstrømper for at reducere risikoen for udvikling af ødemer og sår. Kompressionsbehandling er som regel livslang.</p> <p>Effekten ved kompressionsbehandling er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • At hindre ødem via øget vævstryk. • At hindre kapillær-lækage af blodets bestanddele til det omliggende væv. • At understøtte muskelpumpen via en ny "ydre fascie" • At gøre klapperne sufficente hos borgere med klapsegment dysfunktion, hindre reflux og øge vene- flowet via en nedsat venediameter. <p>Det tilstræbes at kompressionsbehandlingen frembringer et tilstrækkeligt højt tryk, uden at den arterielle blodforsyning kompromitteres. På baggrund af lægelig vurdering af kredsløbet kan kompressionstrykket ordineres.</p> <p>Kompressionstrykket (på ankelniveau) klassificeres som:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Let (< 20 mm Hg) • Moderat (20-40 mm Hg) • Kraftigt (40-60 mm Hg).

- Meget kraftigt (> 60 mm Hg)

Kompressionsbehandling igangsættes **altid** på baggrund af en lægefaglig ordination.

Når ødemet er reduceret, kan der tages mål til kompressionsstrømper.

Bevilling af strømper

Borgeren kan søge kommunen om bevilling på kompressionsstrømper via §112, hvis det forventes at ødemet er kronisk. Der bevilliges typisk 2 strømper pr. ben pr år.

Strømpe typer

Kompressionsstrømper fremstilles som rundstrikkede eller fladstrikkede med forskellig elasticitet og dermed forskellig eftergivelse (stiffnes). Leveres efter mål i standardstørrelser eller som individuelt tilpassede.

For at sikre borger compliance, korrekt størrelse og kvalitet i valget af kompressionsstrømperne anbefales det, at opmåling og bestilling varetages af sundhedspersonale med specialviden i dette. Måltagning bør foretages min. en gang om året, eller ved behov som f.eks. hvis der opstår ændringer ifbm. sygdom, eller ved markante vægtforandringer. Der er behov for løbende evaluering af efterbehandlingen.

Kompressionsstrømper opdeles i kompressionsklasser:
(aktuel europæisk klassifikation):

- Klasse 1: 15-21 mm Hg tryk ved ankelniveau.
- Klasse 2: 23-32 mm Hg tryk ved ankelniveau.
- Klasse 3: 34-46 mm Hg tryk ved ankelniveau.
- Klasse 4: > 49 mm Hg tryk ved ankelniveau.

Ved lette tilfælde af ødem anvendes ofte støttestrømper (f.eks. flystrømper eller sportskompressionsstrømper), men de er ikke egnede til **behandling** af sygdomsrelateret ødem.

Behandlerstrømper

Efter reduktion af ødem med kompressionsbandager, og der stadig er sår på benene, anvendes ofte "behandlerstrømper". Disse består af en inderstrømpe med mild kompressions tryk og en kompressionsstrømpe med medium tryk yderst. Disse strømper kan som regel kun holde kompressionstrykket i ca.3 måneder og skal derfor udskiftes, hvis de skal anvendes længere.

	<p>Kronisk ødem medfører ofte meget tør og skællende hud, og hudpleje er derfor en vigtig del i kompressionsbehandlingen. Påsmøring af hudplejemiddel bør ikke foregå umiddelbart inden kompressionsstrømperne tages på, idet det kan gå ud over materialet (latex) og dermed strømpernes holdbarhed. Det gælder dog ikke strømper fremstillet af kunstmaterialer.</p>
<p>Fremgangsmåde/procedure</p> <p>Se også "Kompressionsstrømper - Hjælpemidler – Instruks"</p>	<p>Påtagning af kompressionsstrømpe: Der udføres håndhygiejne og anvendes værnemidler efter gældende hygiejniske retningslinjer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Huden skal være ren, tør og hel inden kompressionsstrømpen gives på. • Vær opmærksom på korrekt arbejdsstilling. • Observationer for eventuelle hudforandringer. • Vær opmærksom på om strømpen svarer til det ben der er taget mål til, se på strømpelabel om det er hø. eller ve., hvis der er forskel. • Giv strømppepåtageren på. • Hold strømpen i toppen af skaftet. • Evt. silikonekant foldes udad, så den ikke laver modstand. • Tag "specialhandskerne" på. • Træk strømpen på foden op om hælen, strømpen må ikke folde nogen steder. • Skub strømpen videre med håndfladerne op om foden, fordeles op ad benet i etaper, så der skubbes skiftevis om foden/hælen og om benet. • Strømpeskaftet skubbes på plads, og rettes til på benet, og med glidende bevægelser forsøg at skubbe den frem og tilbage, til den bliver ensartet i strukturen. • Strømpen skal slutte 2 cm fra knæhasen (også når evt. silikonekant er bukket indad igen). • Fjern strømppepåtageren (hold igen på hælen ved påtager, der skal trækkes ud ved tæerne) • Ret evt. strømpen til igen med specialhandskerne, og sørg for at strømpen med åben tå når ud til storetåens grundled, om muligt tag hensyn til borgerens ønske. Ved strømper med lukket tå trækkes lidt tilbage i strømpetåen, så den ikke strammer på tæerne. • Der skal anskaffes nye strømper hvis du observerer huller/ masker der løbet i strømperne, eller hvis de er behandlet forkert, virker for slappe eller ikke korrekt passende. <p>Kompressionsstrømperne bør beholdes på så længe borgeren er oppe.</p>

	<p>Aftagning af kompressionsstrømpe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anbring "strømpeaftager"/glidestykke uden på strømpen. • Bøj strømpekanten ned over glidestykket. • Tag "specialhandskerne" på. • Skub strømpen med håndfladerne ned over aftageren, ned over hælen og ud over foden i etaper med glidende bevægelser til strømpen er kommet af. • Påsmør evt. hudplejemiddel. • Observer huden for forandringer og mærker/tryk efter strømpen. <p>Vask af strømperne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bør så vidt muligt vaskes dagligt. • Vaskes på 40 grader, med mindre at andet er angivet på vaskeanvisningen. • Håndvaskes eller maskinvaskes i vaskepose. • Anvend et mildt finvaskemiddel uden enzymer. • Brug ikke skyllemiddel. • Må ikke tørres i tørretumbler. • Kan rulles i et håndklæde, inden tørring. • Strømpen må ikke tørres i direkte sollys eller på radiator. • Skal tørre fladt liggende, evt. på et håndklæde.
<p>Dokumentation og arbejdsgang i henhold til FSIII metode</p> <p>-Udredning planlægning og opfølgning</p>	<p>Udredning</p> <p>Tilstanden udredes under "Problemer med cirkulation": Det er primært kompressionssygeplejersken der udreder i forbindelse med bevilling. Diagnosemæssige forhold relateret til kompressionsstrømpe-bevilling beskrives under "Helbredsmæssige oplysninger".</p> <p>Kompressionssygeplejersken anvender udredningskemaet, "Kompressionsbehandling – udredning", som supplement til udrednings af tilstanden.</p> <p>Hvis borger har behov for hjælp til at af- eller påtagning strømper anvendes indsatserne "2.15.3-4 Hjælp til kompressionsstrømpe - påtagning/aftagning".</p> <p>Borger bliver altid vurderet på enten sygeplejeklinikken eller i hjemmesygeplejen i forhold til rehabilitering og om borger selvstændig kan varetage på- og aftagning selvstændig, eventuelt med hjælpemidler. Udredning af tilstanden skal derfor indeholde oplysninger om, at oplæring har fundet sted med eller uden succes. Udredning af tilstanden skal også indeholde oplysninger om hvilke hjælpemidler der anvendes.</p> <p>Planlægning</p> <p>Hvis borger har behov for hjælp af sundhedsfagligt personale til på/aftagning overdrages opgaven til hjemmeplejeleverandør.</p>

Kompressionssygeplejerske har udarbejdet handlingsanvisning i form af standard-handlingsanvisningen "Kompressionsanvisning".
Leverandøren kan overføre handlingsanvisningen til døgnrytmeplanen og der relateres til indsatserne.

Opfølgning

Leverandør skal sikre løbende opfølgning på indsatsen.

Der kan anvendes opgaver på indsatsen til dette.

Leverandør skal løbende vurdere om borger kan rehabiliteres, så borger selv kan påtage/aftage strømpe selvstændigt.

Hos borgere der kun har indsatsen "2.15.3-4 Hjælp til kompressionsstrømpe -påtagning/aftagning" og ingen andre sundhedslovsopgaver, laves administrativ opfølgning en gang årligt fra hjemmesygeplejen.

Hos borgere der har indsatsen "Hjælp til kompressionsstrømper af/påtagning", samt andre sundhedslovsindsatser laves struktureret opfølgning ved hjemmesygeplejen.

Alle borger ses af kompressionssygeplejerske i sygeplejeklinikken hvert 2. år i forhold til fornyet måltagning og generel opfølgning.

Kompressionssygeplejersken opdaterer tilstanden.

Borger er selv ansvarlig for bestilling af nye kompressionsstrømper og tid i klinikken.

Hjemmeplejeleverandør og plejebolig kan hjælpe borger med at bestille bestilles nye strømper efter første år og kontakt til kompressionssygeplejerske i klinikken hvert 2. år, hvis borger eller pårørende ikke er i stand til at gøre dette.

Strømper bestilles hos leverandør (pt. Mediq) som har korrekte strømpemål på borger. Bestilling af tid hos kompressionssygeplejerske hvert andet kan foregå via advis til sygeplejeklinikken.

Er hjemmeplejeleverandør i tvivl om hvilke hjælpemiddel eller hvornår seneste strømpe er bestil kan kompressionssygeplejerske kontaktes.

Daglige observationer, opfølgning og tilbagemelding til sygeplejersker via opgave

Kontakt sygeplejersken hvis der er:

- Ændring i hudfarve, rifter, kløe, udslet, tørhed, hævede ben, smerter
- Hvis borgeren ikke vil have kompressionsstrømper på
- Hvis strømpen ikke passer borgeren
- Hvis der er ødemer af benet på trods af borger, har kompressionsstrømper på.
- Hvis strømpen er slidt eller hullet

Referencer

Kompressionsguide: DSFS, Eskild W. Henneberg-overlæge, Karsten Fogh- Overlæge dr. med, Susan Nørregaard-Sårsygeplejerske, Else S

	<p>Henriksen- sårsygeplejerske, Else G: Vestergaard- Sårsygeplejerske. 1 udgave sept. 2017</p> <p>https://www.sst.dk/da/nkr : National klinisk retningslinje for behandling af kronisk ødem i underekstremiteterne.</p> <p>https://www.sst.dk/da/nyheder/2017/~media/5DE10FB5EDE844518A7BD6B1747FFCBD.ashx :Quick guide SST. Kl. Retningslinje for behandling af kronisk ødem i underekstremiteter.</p> <p>Finn Gottrup, Tonny Karlsmark: Sår-baggrund, diagnose og behandling, 2. udgave. Munksgaard Danmark 2008</p> <p>www.sahva.dk : Brugervejledninger pjece kompressionsstrømper.</p>
Diverse	<p>www.kvalicare.dk Gennemgå e-learningprogrammet: Bensår SPL/SSA, Bensår opsporing og forebyggelse SSH, Bensår din rolle i behandlingen. SSH.</p> <p>www.youtube.dk : Søgeord strømpepåtager og /strømpeaftager.</p>
Udarbejdet af Godkendt af Revideres	<p>Aniette Weibrecht Styregruppe for instrukser Januar 2021</p>